

Current Status and Programs of Vegetable Seeds: Citrus Fruit Development Center, Tansen, Palpa

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
कृषि विभाग
राष्ट्रिय फलफूल विकास केन्द्र

सुन्तलाजात फलफूल विकास केन्द्र,
तानसेन, पाल्पा

जोगेन्द्र कान्छु
केन्द्र प्रमुख

फार्म/केन्द्रमा लगाइएका मुख्य-मुख्य बालीहरू

- फलफूल बालीहरू:
  - सुन्तला
  - जुनार
  - कागती
  - तीनपाते सुन्तला
  - विमिरो
  - मुन्तला
  - भोगटे
  - विबुवा
- तरकारी बालीहरू:
  - मूला - प्यूठाने रातो
  - प्याज - फोरसिङ्ग

फार्ममा उत्पादन हुने बालीहरूको विवरण (आ.व. २०८०/८१)

- सुन्तलाजात फलफूल विस्था उत्पादन:-
  - सुन्तला बीज ४५ हजार
  - कागती बीज ३५ हजार
  - रुट्टक विस्था १३० हजार
  - कागती कलमी ५ हजार
  - सुन्तला कलमी ५ हजार
  - जुनार २ हजार
- बन्य बीज/बेर्ना/विस्था उत्पादन:-
  - तरकारी बेर्ना उत्पादन १४६१४ बटा
  - खपची फूल १११५ बटा
  - विभिन्न जातका फूलको विस्था ५०० बटा
  - मूलाको बीज ६९.६५ के.जी.
  - पुक ११.४ के.जी.
  - खपची फूल ९ के.जी.

फार्ममा उत्पादन हुने तरकारी बीज बालीहरूको विवरण

आ.स.	बाली	स्रोत बीज/बेर्ना उत्पादन र बिक्री परिमाण			
		उत्पादन	बिक्री	जोष्यात	जोष्यात राखनुका कारण
२०७६/७७		७५	७५		
२०७७/७८		४०	४०		
२०७८/७९	प्यूठाने रातो मुला	९०		९०	
२०७९/८०	प्यूठाने रातो मुला	३९.५५	९०	३९.५५	३९.५५ के.जी. जोष्यात रहेको
२०८०/८१	प्यूठाने रातो मुला	३३.६	३९.५५ + ३३.६ = ७३.१५		जोष्यात नरहेको

केन्द्रमा रहेका प्रमुख समस्या

- सिंचाई: उपयुक्त स्रोत अभावको कारण तानसेन नगरपालिका बजारको ढलबाट निस्केको पानीलाई सिंचाईको निर्विकल्प स्रोतको रूपमा प्रयोग गर्नु पर्ने बाध्यता
- फार्मको भौगोलिक बनावट नमिलेको
- समयानुकूल आवश्यक तन्तु प्रजनन प्रयोगशालाको लागि स्थायी कर्मचारीको दरबन्दी नभएको
- आन्तरिक तथा बाह्य प्राविधिक सेवाको लागि आवश्यक प्राविधिक जनशक्तिको उपलब्धता नहुनु
- बौद्ध लगायतका बन्धुजन्तुको आतंक
- समयसापेक्ष कर्मचारीहरूको क्षमता विकास कार्यक्रम नहुनु
- बार बन्देज अत्यन्त जीर्ण, १८४ रोपनीको परिधि समेट्न धेरै खर्च लाग्ने

सुझाव/भावी कार्य दिशा

- फार्मको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न उपलब्ध सिमित स्रोत साधनको उच्चतम प्रयोग
- फार्ममा बिरुवाहरूलाई बड-बुड सर्टिफिकेशन विधि मार्फत उत्पादन गर्ने
- सुन्तलाजात फलफूलको जातिय संरक्षण एवम् सम्बर्द्धन गर्ने
- प्यूठाने रातो मूलाको जातिय संरक्षण एवम् सम्बर्द्धन गर्ने
- कार्यमुखी अध्ययन परिक्षण (Action oriented research) संचालन गर्ने
- सुन्तलाजात फलफूल विकासको लागि सरोकारवालाको समन्वयमा बाह्य सेवाका रतिविधिहरू संचालन गर्ने
- सुन्तलाजात फलफूल विकास सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति तथा योजना तर्जुमा गर्न केन्द्रलाई पृष्ठपोषण गर्दै जानी
- सिंचाईको लागि सोझै प्रयोग गर्ने गरेको ढलको पानीलाई शुद्धिकरण गरेर प्रयोग गर्ने